

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

SOCIALMEDICIN • MILJÖFRÅGOR • HANDIKAPP

Tidskrift för
Riksförbundet för
hjärt- och lungsjuka

Gunnar Nilsson
skriver om
norsk miljövård
och statens åtgärder
Sid 5

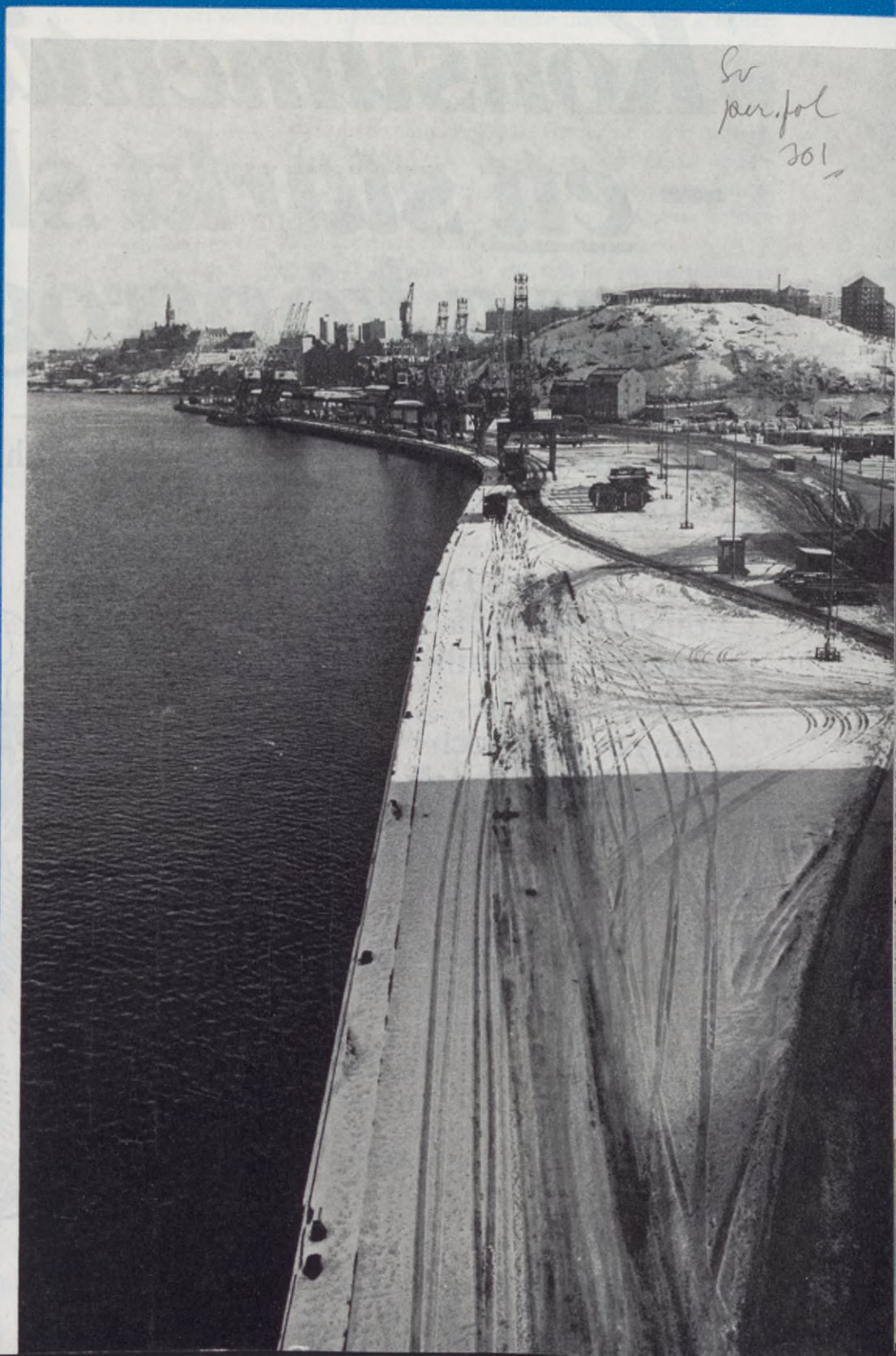
Rune M Lindgren
granskar denna gång
populärpressen,
dvs den tröstens
industri som kallas
veckopress
Sid 8

Gustav Englund
har varit
på besök i London
Sid 12

Dokumentnovell
av Lennart Frick
Sid 18

nr 2 1975
februari
pris 3,-

Konsumentägt – ett starkt skäl vara köptrogen

Konsum och Domus ägs av medlemmarna –
konsumenter som du och jag. Som delägare har
vi rätt till överskottet

I Konsum och Domus får
du återbäring på allt du
handlar. Även till
exempel på tid-
ningar, tobak och
frukt. Det lönar sig
att vara köptrogen!

Status

Organ för Riksförbundet
för hjärt- och lungsjuka

nr 2/1975 årgång 38

Ansvarig utgivare: **Albert Fredin**
Redaktör: **Erik Ransemar**

Förbundskansli:

David Bagares Gata 3, 1 tr, Sthlm
Postadress: Box 3196,
103 63 Stockholm
Telefon: 08/23 15 30
Postgiro: 95 00 11 - 7

Tryckeri:

Axlings Tryckeri AB,
Södertälje

Prenumerationspris:

Helår 25:—, medlemspren. 10:—

Innehåll:

Probs	4
Norge söker värna sin natur. Om norsk miljödebatt och sta- tens åtgärder	5
Veckopressen — tröstens indu- stri. En kritisk granskning av populärpressen	8
Många ville tacka Albert Fredin	11
London finns alltid i våra drömmars dimmor	12
Gör något åt rökningen. Om tobaksutredningens förslag	15
Status bildkruss	17
Dokumentnovell av Lennart Frick	18
RHL-information	20

Omslagsfoto: Claes Wahlström

Foto sid 5, 6, 7, 12 och 13:
Mark Markefelt

Foto sid 8 och 9: Foto-Hernried

Vad tror regeringen om arbete åt alla?

Regeringens budgetförslag för 1975/76 bekräftar en sak: De stora genomgripande reformären är förbi. Det kan också uttryckas så här: Idag har vi kommit så långt man kan komma på reformernas väg i vårt samhälle. Vill man komma längre måste man i grunden förändra samhället.

Det som nu väcker oro hos många handikappade är inte heller farhågorna för avtrappningar av regeringens reformpolitik utan effekterna av kapitalismens allmänna kris. Därför är det inte regeringens budgetförslag som är månadens mest intressanta uppgörelse. Den mest intressanta uppgörelsen sker på Volvo, med andra ord i ett svenskt storföretag med betydande inflytande över många människors arbetsmöjligheter under de kommande åren.

Bilindustrin har i ett samhälle av vår typ en nyckelställning. Bilindustrin har oerhört snabbt försatts eller försatt sig i en allvarlig överproduktionssituation, mest märkbar i USA, Västtyskland och Italien. Av USA:s 680 000 bilarbetare beräknades 240 000 vara tvångspermitterade i mitten av januari i år.

När ni läser det här vet ni vilken uppgörelse man kom fram till inom Volvo. Men effekten på sysselsättningen i sin helhet vet vi inte något med säkerhet om förrän senare. Volvo har tex sjuhundra underleverantörer runt om i vårt land. Vad kommer en produktionsinskränkning att innebära för dem? Om en del av dessa underleverantörer är skyddade verkstäder, vad kommer det att betyda för dem som arbetar där?

Om det vet man ingenting idag och finansministern ger oss inte några ledtrådar i sin förutsägelse för den ekonomiska politiken 1975. Finansministern är konstitutionellt optimistisk, det stryker han själv under med grova streck.

Realistiskt konstaterar han dock att det finns "betydande sysselsättningsproblem för många människor" i vårt land. "Deras problem är dock i allmänhet av ett sådant slag att en ökad generell efterfrågan inte skulle skapa ytterligare förutsättningar för en arbetsplacering", säger finansministern vidare. Vad gör man då? "I sådana fall ställs krav på en rad olika särskilda insatser", säger han. Några exempel på vad han menar med särskilda insatser anger han inte.

Om det här är ett uttryck för finansministerns och regeringens syn på de problem som RHL formulerat som *allas rättighet till arbete* blir man djupt oroad. En ökad generell efterfrågan på arbetskraft räcker således inte. Vad är det då för samhällsåtgärder som måste till? Regeringen har tydligen inga andra recept än den skyddade sysselsättningen för det är väl den som åsyftas? Det är klart, förtidspensioneringen finns som ett ytterligare alternativ, men det är svårt att tro att det är den lösningen som finansministern implicerar i begreppet särskilda insatser.

Erik Ransemar

Probs

Budget utan stora nyheter

Några stora nyheter innehåller inte årets budgetförslag från regeringen. En del uppräknningar och höjningar genomförs, t ex av pensionerna. I övrigt aviseras flera förslag av intresse t ex förslag om rörlig pensionsålder. Dessa förslag kommer att läggas fram i särskilda propositioner under året.

Pensionerna höjs

Folkpensionens årsbelopp (inkl. pensionstillskott) beräknas under år 1975 öka med ca 1 400 kr för ensam pensionär och med sammanlagt ca 3 100 kr för pensionspar.

Redan den 1 januari i år genomfördes en standardhöjning av folkpensionens årsbelopp med 450 kr för ensam pensionär och med 675 kr för var och en av två makar. Genom att höjningen är större för makar utjämnas skillnaden mellan giftas och ogiftas folkpensionsförmåner. Den 1 juli 1975 ökar pensionstillskotten med 3 procent av basbeloppet. Pensionärer som saknar ATP eller har en låg ATP får då en ny standardhöjning av folkpensionen med 270 kr per år för ensam pensionär och med 540 kr per år för pensionspar vid nuvarande basbelopp. Av landets ca 1,6 miljoner folkpensionärer har ca 1 miljon pensionstillskott. Utöver dessa standardhöjningar kommer de indexhöjningar av folkpensionen som automatiskt följer av förändringar i konsumentpriserna.

Folkpensionens årsbelopp inkl. pensionstillskott är för närvarande 10 170 kr för ensam pensionär och 17 190 kr för pensionspar. Till dessa belopp skall läggas de skattefria kommunala bostadstilläggen. Från den 1 januari i

år gäller mildare inkomstprövningsregler för dessa kommunala bostadstillägg, vilket får särskild betydelse för dem som har mindre sidoinkomster utöver folkpensionen, bl a många ATP-pensionärer.

Proposition om rörlig pensionsålder

Regeringen lägger under våren fram en proposition om ökade möjligheter till rörlig pensionsålder. Avsikten är att de nya reglerna om rörlig pensionsålder skall träda i kraft samtidigt med sänkningen av den allmänna pensionsåldern till 65 år den 1 juli 1976. Pensionsålderskommittén skall inom kort lägga fram sitt betänkande i denna fråga.

Fler arbetsförmedlare och ADB

Arbetsmarknadsverket får ytterligare 350 medarbetare, främst för arbetsförmedlingen. Vidare föreslås att arbetsförmedlingen effektiviseras genom att moderna tekniska hjälpmedel tas i bruk. Ytterligare nio län får införa ADB-baserade platslistor. Utbildningsbidragen i arbetsmarknadsutbildningen höjs från den 1 juli med 40 kronor. En utbyggnad av arbetsmarknadsutbildningen och en reformering av utbildningsbidragen genomförs från den 1 januari 1976.

Knapp höjning av utbildningsbidragen

Vid årsskiftet höjdes utbildningsbidragen med 40 kr/mån till 745 kr för gift och 695 kr för ogift. Därtill kommer bidrag för hyra, barn tillägg, etc. Från 1 juli föreslås en höjning med 40 kr/mån.

Under kommande budgetår beräknas 135 000 personer delta i arbetsmarknadsutbildning, dvs. lika många som under innevarande budgetår.

De ekonomiska villkoren i samband med flyttning förbättras. Starthjälpn utgår fn med 1 500 kr för familjeförsörjare och 750 kr för övriga. De nya beloppen föreslås bli 2 500 resp. 1 250 kr.

Arbetskyddet får fler medarbetare

Ett 80-tal nya tjänster, fördelade med ungefär hälften på vardera arbetskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen, föreslås i årets budget. Därigenom förstärks forskning och tillsynsverksamhet kring bl a kemiska hälsorisker. Vidare förbättras möjligheterna till rådgivning och stöd till den lokala skyddsorganisationen.

Från nästa budgetår kommer det att finnas cirka 825 anställda hos arbetskyddsstyrelsen och yrkesinspektionen. Det betyder en ökning med över 300 på fem år.

Din rätt!

Välkänt och gott. Sibylla är idag landets ledande varumärke i gatuköken. Mer än varannan varmkorv som säljs är en Sibylla och sortimentet utvecklas ständigt med nya kvalitetsprodukter. Så håll på Din rätt!

En rofylld bild från Røros i norra Norge.

Norge söker värna sin natur

Om norsk miljödebatt och statens åtgärder

Norge har efter Island den lägsta befolkningstätheten i Europa: 12 invånare per kvadratkilometer. Island har 2, Finland 15 och Sverige har 19 invånare per kvadratkilometer. Hälften av landets yta upptas av höga berg, en tredjedel är belägen ovanför polcirkeln och endast fem procent av landets totala yta är lämplig för jordbruk. Befolkningens huvuddel är koncentrerad till några tätbefolkade regioner såsom Oslo-regionen, Bergen, Trondheim och Tromsø. Norges natur utsätts för samma förslitning som övriga industriländers och den norska miljödebatten speglar oron för ett norskt hara-kiri i industrialiseringens kölvatten. Om norsk miljödebatt och statens åtgärder för miljövarlden skriver här GUNNAR NILSSON.

I Norge är man inte odelat angenämt berörd av upptäckten av oljeförekomster på den norska delen av kontinentalsockeln. Förvisso behöver Norge de inkomster oljehanteringen inbringar, men Norges natur är i och för sig, trots att huvuddelen är berg, en ännu mer bestående och värdefull källa till ekonomisk trygghet och oberoende, menar man.

Miljöskador redan påvisbara

Försurningen av sjöar och vattendrag genom nedfall av surt regn, som kommer från kontinentens industriområden (väst- och östeuropeiska), har redan tjänat som en larmklocka för norsk miljövard. I vissa sydnorska älvar går inte laxen till som fordom, och i vissa sjöar har fiskebeståndet allvarligt skadats eller dött ut.

Man beräknar att inte mindre än 80 procent av Norges befolkning kommer

att bo i städer och tätorter år 1990. Som jämförelse kan nämnas att 1950 hälften av befolkningen bodde i städer och tätorter, 1960 57 procent och 1965 62 procent.

Fyra tätbefolkade regioner

Men även tätorter och städer är koncentrerade till ett fåtal särskilt tätbefolkade regioner såsom Oslo, Bergen, Trondheim och Tromsø. Resten av bebyggelsen är utspridd över hela territoriet, varvid huvuddelen av jordbruket är koncentrerad till bördiga dalgångar och flodernas strandområden.

Utom utsläpp från industrier och därmed jämförliga anläggningar, utsläpp av icke renat avloppsvatten vållar denna koncentration en betydlig förslitning av de tätorterna omgivande områdena.

I Norge kan man påvisa hurusom behovet av stora omkringliggande

Oslofjorden, inloppet nära Oslo.

strövområden stiger avsevärt med tätortens storlek.

Antalet sommarstugor ökar med ett antal av 10 000 årligen, och det nuvarande beståndet på ca 220 000 fritidshus vållar redan vissa besvär. Man har tvingats vidta speciella åtgärder för att säkra allmänhetens tillgång till havskustens stränder, och vissa åtgärder har vidtagits för att reglera lokaliseringen av fritidshus så att nödig hänsyn tas till naturvårdens intressen.

Lagstiftningen i Norge

Den hittillsvarande norska lagstiftningen måste ses mot bakgrund av Norges säregna topografi och de demografiska förändringarnas inverkan på landets ekonomi. I ett vidare perspektiv måste man ta hänsyn till att landets förekomster av mineral är föga utforskade och man knappast har mer än börjat skrapa på ytan till de rikedomar som man anar att de väldiga och massiva bergen kan dölja.

En lag från 1910 reglerar viltvården i vissa särskilt utsatta regioner. 1954 års naturvårdslag antogs för att skapa

lagligt skydd åt vissa områdens särskilda skönhetsvärden. I samband med att lagen trädde i kraft inrättades också ett rådgivande naturvårdsråd.

En särskild lag av år 1957 reglerar allmänhetens rätt till fritt tillträde till skogar och obebodda områden. Som rådgivande organ i dessa frågor inrättades ett råd.

1965 antog stortinget en lag som reglerar byggnationen i närheten av havs- och sjöstränder. 1965 års lag stadgar att bebyggelse vid havet måste ligga minst 100 meter från kuststränderna, och genom 1971 års lag har all bebyggelse vid havs- och sjöstränder förbjudits intill ett avstånd från stränderna av 100 meter.

Viktig i sammanhanget är byggnads- och planeringslagen av år 1965, vilken innehåller stadganden om långtidsplanering vad avser vattenförsörjningen och samhällsbebyggelse. Vattenföroreningslagen av år 1970 innehåller ytterligare förordnanden om åtgärder för lokal fysisk planering och vattenförsörjning.

Andra lagar viktiga i sammanhanget

är den lag som reglerar användningen av pesticider inom jordbruket — 1963 års lag om skydd mot kemikalieföroreningar och 1964 års förordningar om skydd mot kemikalieföroreningar. Genom lagen och 1964 års förordningar, får inga kemiska preparat användas inom jordbruket, förrän de blivit testade från biologisk synpunkt och det kan bevisas att de inte är giftiga och kan orsaka skador på växter, människor och djur. Endast jordbruksdepartementet har bemyndigats bevilja tillstånd, och ett sådant gäller för den begränsade tiden av 5 år. Tillståndet kan på grund av förekommen anledning återkallas när som helst med omedelbar verkan.

Lagar tillämpliga i sammanhanget är Livsmedelskontrollagen av år 1933 och 1964 års lag om medicinska preparat jämte 1965 års förordning om hantering av farliga ämnen. 1860 års hälsovårdslag, trots sin vördnadsvärda ålder tillämplig, har kompletterats med en rad nya lagar, varför hela detta komplex i inte ringa grad har reglerats. De lagar som kan sägas komplettera hälsovårdslagen är födoämneslagen, planerings- och byggnadslagen, renhållningslagen, grannlagen och arbetarskyddslagen.

Lagstiftning inte tillräcklig

Den norska miljödebatten har i inte ringa grad varit inriktad på det faktum att gällande lagar mycket på grund av brist på adekvat kännedom om de ekologiska systemen och deras känslighet för föroreningar visat sig vara verkningslösa. Det räcker inte med aldrig så restriktiva lagar om miljövardsteknologi och adekvat forskning saknas.

Det är inte endast allmänheten som måste upplysas, tekniker och administratörer måste utbildas i miljövard och kontrollfunktioner inrättas. Allt detta tar tid, men ändå är man i Norge allmänt av den åsikten att man är ute i elfte timmen.

Oro över den framtida tillgången på sötvatten

Hur viktig en generell miljövard, inte bara till namnet utan även till gagnet, är, bevisas kanske bäst om vi granskar vattenvården i Norge. Norge har, och det säger kanske inte så mycket, inte mindre än 210 000 inlandssjöar, som kan leverera friskt, alltså bakteriologiskt tillfredsställande, neutralt sötvatten. Till detta kommer då älvarnas vatten.

Ändå är man i Norge allvarligt oroad av den framtida tillgången på gott sötvatten. Vattnet är allt livs

substrat. Ur vattnet steg en gång de första djuren, i vattnet skedde det under som vi kallar liv, när aminosyror började reproduceras och kopplas samman i otaliga kedjor till små mikroorganismer.

Förklaringen till den norska oron är att tätortsbebyggelsen och industrialiseringen ökar konsumtionen enormt. Man menar att den planerade utbyggnaden av elkraften, industrins och enskildas konsumtion av sötvatten mycket väl på sikt kan orsaka brist på vatten och allvarliga störningar av de ekologiska systemen, som är grunden för allt liv. Även den förväntade ökade gruvbrytningen inverkar på naturen. Härvidlag är verkningarna endast delvis kända och man betonar särskilt att de långsiktiga verkningarna nationellt och globalt är föga kända.

Förbrukar mest vatten

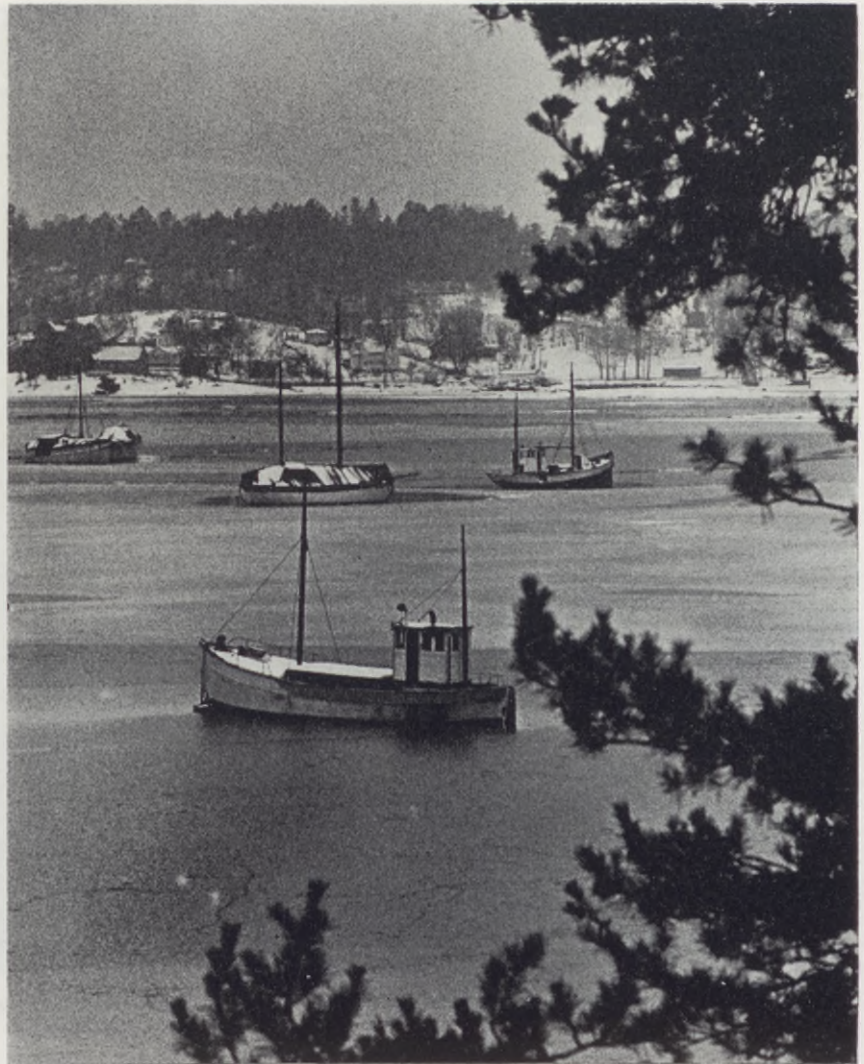
Trots att vattenförbrukningen, industriell och enskild, i Norge är så hög som 500—700 liter per dag och person, utgör uttaget från det värdefulla grundvattnet endast 5 procent. Detta betyder att ytvattnet försör Norge med huvuddelen av det konsumerade vattnet.

Lokaliseringen av industrier och bostäder, expansionen av städer och andra tätorter till vattendragen och dess närhet, gör emellertid att medan man tidigare kunnat ösa ur vattenreserverna utan rening av dricks- och avloppsvatten, måste detta nu ske. De isolerade sjöarna, som man fordom hämtade vatten från är inte längre isolerade. De utsätts för angrepp och föroreningar av skilda slag. Föroreningen av ytvatten genom kemikalier förekommer, men i Norge fäster man särskild uppmärksamhet vid det faktum att försurningen genom svavelsyrehaltigt regn orsakar skador på sjöarnas fauna.

Man betonar också att kostnaderna för vattenrening blir betydligt lägre, om denna sätts in på ett tidigt stadium och att kostnaderna för att förebygga skador följaktligen också blir lägre om åtgärderna sätts in så att säga vid källan.

Vattenföreningenslagen av den 26 juni 1970 måste ses mot bakgrund av vattnets betydelse för Norges försörjning och de känsliga ekologiska systemen, som utgör själva grundvalarna för Norges natur. Lagen förbjuder all förorening av utsläpp av icke renat avloppsvatten och industriutsläpp. Alla utsläpp sker först efter tillåtelse, och de gällande dispensförordningarna är skarpa och distinkta.

Redan 1959 inrättades det norska institutet för vattenforskning, som sor-

terar under Norges institut för vetenskaplig och industriell forskning.

De norska erfarenheterna visar, med beaktande av den norska naturens särskilda känslighet för störningar, att det knappast är en hysterisk opinions hjärnvillor eller förvirrade miljövardares fantasier att naturen är så pass känslig att många små ingrepp och påverkningar adderade ger utslag i skador och svåra störningar i de känsliga ekologiska systemen.

Oro över havets nedsmutsning

I Norge är man fördomsfri att betrakta miljövärden ur tvärvetenskaplig synvinkel och betydelsen av tillgång till natur för befolkningens rekreation har särskilt betonats mot bakgrund av befolkningens koncentration till tätorter. Härvid är man särskilt angelägen att betona hurusom tillgång till frisk natur ökar med urbaniseringen. Hittills har det varit relativt fritt att som man säger i Norge ta sig en tur och avståndet till naturen är ännu små. Men för att bevara naturen åt framtiden förutsätter man i Norge vissa restriktioner och stora områden är planerade att bli

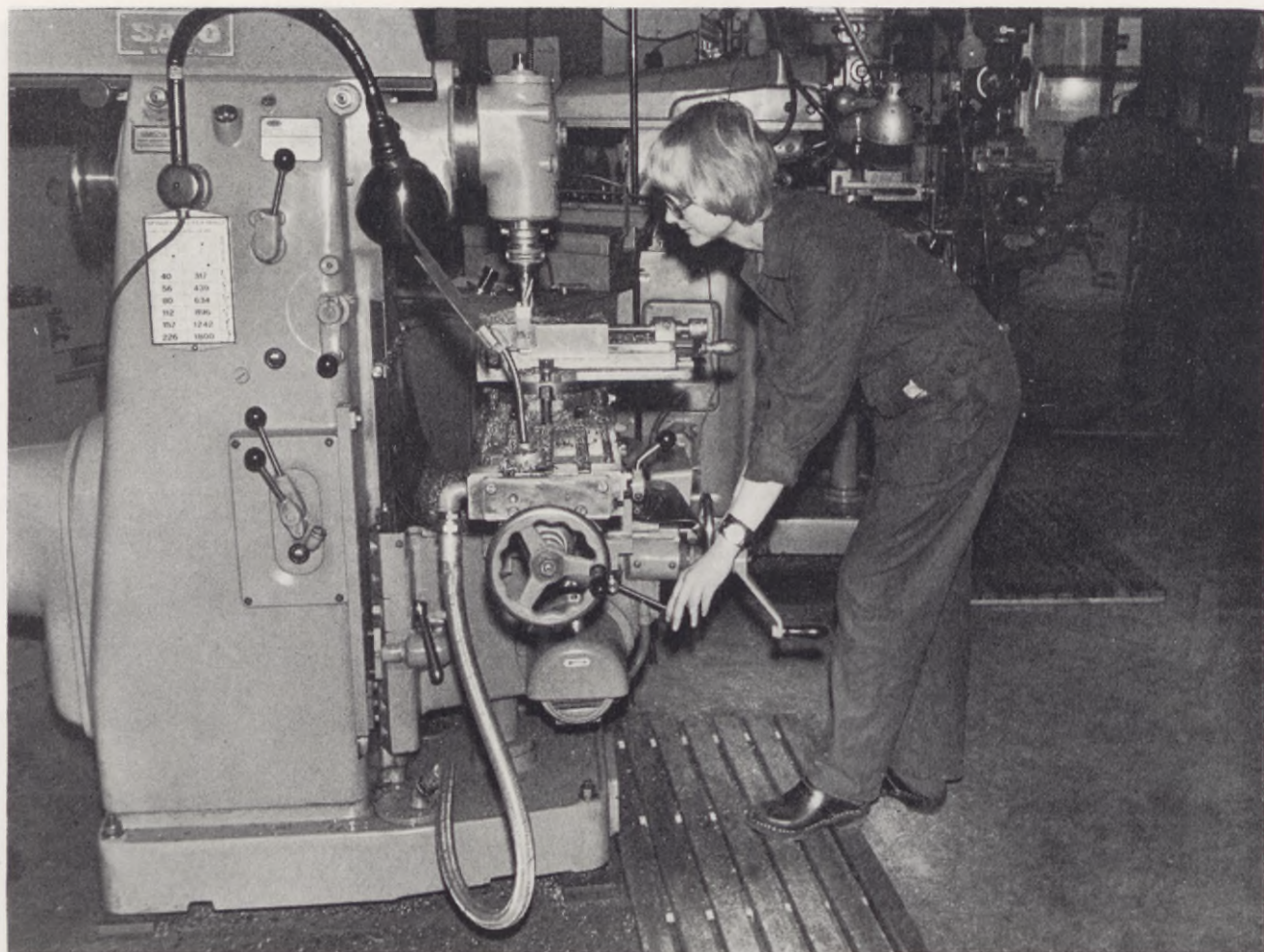
fridlysta och inrättas som nationalparker.

I städernas närhet märks förslitningen på naturen, och det är föga sannolikt att inte detaljerade restriktioner införs för att bevara naturen i mer känsliga zoner. Samtidigt är det här på sin plats att beakta att man i Norge kräver betydligt större fri- och strövmråden per person än i Sverige och att man vid all fysisk planering också numera tar hänsyn till detta.

Som socialpsykologerna mycket riktigt påpekar är människan en del av naturens stora ekologiska system, och anpassningen till stads- och tätortsliv sker lättare om närliggande större strövmråden bevaras för människans bruk. Man är i Norge heller inte helt utan kännedom om den tilltagande bilismens förslitning av naturen, även i zoner där ingen människan tidigare satte sin fot.

Sist och slutligen är norrmännen, fiske- och sjöfartsnationen framför alla andra, allvarligt oroad av havets nedsmutsning, och det är inte oväntat att just norska forskare allvarligt framhållit vikten av globala insatser. ■

Människans vardag, ett tema som den kommersialiserade veckopressen inte sysslar med.

Veckopressen — tröstens industri

En kritisk granskning av populärpressen

När Ahlén & Akerlund relanserade Fib, som senare blev Fib-Aktuellt, satsade man systematiskt med lokala upplagestegringar som följd på vår ingalunda obetydliga "trängtan att se efter vad prästens dotter eller dottern till nykterhetsnämndens ordförande hade under blusen".

Exemplet, redovisat i boken "Framgångsrika produktlanseeringar" bekräftar: Veckopressen satsar rationellt på våra låt vara förfinat pavlovska betingningar. Dvs den arbetar ständigt med begrepp, symboler, bokstavligt talat bilder som har sitt emotionella värde givet, framhåller RUNE M LINDGREN i denna artikel, där han kritiskt granskar veckopressen.

Den tröstens industri som heter veckopress är en storindustri. 1961 tex investerade vi, som läsare, 200 miljoner kronor i denna industri.

Göran Albinsson har lagt fram en utförlig och översiktlig studie i denna press med "Svensk populärpress 1931—1961". Det heter bla i denna undersökning att en populärtidning skall vara "den tröst som husmor köper i kiosken"; det är en formulering myntad åt förlagshåll. Totalt har också denna press en slagsida åt kvinnohållet.

Sjunkande upplagor senaste tiden

Under senare år, i ett allmänt allt kyligare pressklimat, har också denna press sina svårigheter, med sjunkande upplagor till följd etc. Bla har den s k

annonsskatten haft den effekten att märkesvaruannonseringen minskat. Den minskade annonsvolymen har man tilldels kunnat kompensera med höjda priser. Populärpressen som sådan hade emellertid redan före annonsskatten fått vidkännas en starkt försämrad lönsamhet, och dess 70-talsklimat är tämligen bistert.

Huvudproblemet för veckopressen är "en fråga om produktens anpassning till kundernas önskemål". Den anpassningsproceduren har emellertid blivit allt mera komplicerad i takt med att tex TV i ökande omfattning tagit hand om skilda underhållningsfunktioner.

Konservativa värderingar

En gradvis utveckling mot realia i dagens veckotidningar har parallellt härmed varit konstaterbar. Det finns dock

fortfarande skäl för kritik. Bl a är ju mans- och än mer kvinnobilden påtagligt statisk i veckotidningarna, bl a är inmalningen av konservativa värderingar påtaglig.

Veckopressens ideologer menar dock att veckotidningen är ett bra medel för inte minst ställföreträdande social kontakt. Den avses ge en temporär avskärmning från omgivningen, en "egen stund". Man åberopar den Montaigne som framhöll: Verklighetsflykt är något positivt. Den ger människorna nyttig och profylaktisk avkoppling.

De kritiska rösterna många

Lika regelbundet sätter de kritiska stormangreppen in. Redan för över trettio år sedan utkom en klassisk debattbok i ämnet, nämligen Stig Ahlgrens "Veckopressen och folket". Även nyare debattböcker har emellertid diskuterat den här speciella pressen, så tex Lars Alexanderssons "Kan vi leva utan veckopress?"

Ett stort angrepp mot veckopressen satte också ett betydande antal författare, konstnärer, kulturpersonligheter in 1947. I 60-talet har denna press, bl a de sk damtidningarna, kritiskt granskats i Barbro Backbergers "Det förkrympta kvinnoidealet".

Vad gäller vår heliga allmänliga folkkläsning hävdar kritikerna bl a att veckopressen är uttalat kommersiell. Kritiken riktar sig mot både form och innehåll, oftast mot den brist på meningsfullt innehåll som är karakteristisk för veckotidningarna, och en hel del annan masskultur.

Vad lönar sig?

Det är tveksamt, hävdar man ibland,

om publiken är klar över vad den vill ha, men den förefaller klar över vad den inte vill ha. Vad vi kallar kvaliteten är ofta ett dåligt säljargument. 1947, som ett resultat av den breda kulturarbetarkritiken, upplät tex en veckotidning, Vårt Hem, för ett kvalitetsutbud — med ett upplagerasom följd. Det lönar sig bättre att göra en dålig produkt, skrev Lars-Olof Franzen, närmast i en kritisk granskning av dagspress "och benägenheten att utnyttja den lönsamheten sprider sig långsamt också till media som är formellt okommersiella. TV-kanalernas kamp om underhållningstittarna — förvandlar verkligheten till kurios och kända ansikten och får mottagarna att känna sig förtroligt berörda när de i själva verket är kallhamrat förförda". Formuleringarna stämmer också på veckopressen.

Folket i Bild ett alternativ

Kampen mot den kommersiella kulturen, inte minst den kommersialiserade veckopressen är av förhållandevis gammalt datum. Försöken att etablera alternativ till den kommersiella veckopressen är dock få. Här undantas då fackförbundspressen, tidningar som Vi och gamla Folket i Bild.

Om just Folket i Bild är att säga att den länge var kvalitetstidningen bland veckotidningarna. Tyvärr "moderniserades" den till Fib-Aktuellt vars målsättning dock var prydlig nog, till en början: "Vi är fast beslutna att tillvarata och bevara grundelementen i den förnämliga tidningstradition som en gång gjorde Fib till den stora kulturbäraren i svensk veckopress och till ett salt i samhällsdebatten".

Nya Folket i Bild, som tidningen till en början hette, deklarerade ambitionen att vara "en radikal tidning... De journalister som skall göra den nya Folket i Bild skulle inte ett ögonblick ha reflekterat på uppdraget om vi fått order att styra mot förflockningens trista stränder". Rune Ernestad, dåvarande chefredaktör för tidningen, lät senare göra veterligt, i ett TV-program, att Nya Folket i Bild inte hade nämnvärda litterära, kulturella eller politiska ambitioner. Då hade förvandlingen mot Fib-Aktuellt redan påbörjats. Kvalitetspolicyen höll inte som säljargument.

Idag finns Folket i Bild/Kulturfront

Idag är Fib-Aktuellt tillsammans med Lektur "herrtidningarna" par excellence. Det gamla namnet Folket i Bild har ånyo aktualiserats i tidningen Folket i Bild/Kulturfront som vill vara — och verkligen också är — ett alternativ till veckopressen

Tidningen står fri från kommersiella intressen och är, organisationstekniskt och i sin allmänna inriktning, en out-sider på veckopressmarknaden.

Kritik har mött också Folket i Bild/Kulturfront:

"...innehållet består av den tristaste grynvallning, som varken "folket" eller de intellektuella delägarna torde peta i sig utan suckar eller veklagan", skrev Lars Lönnroth om ett par av Fib/Kulturfronts tidigaste nummer. Tidningen "gör intryck av fantasilös schablon och byråkratisk kommittéprodukt, framsprungen ur ideologisk övertygelse och solidaritet med Folket men knappast ur någon äkta entusiasm, skaparglädje och lust att ta reda på hur verkliga människor egentligen lever".

Lönnroth beklagade den programmatiska utplåning av all individualitet som han tyckte sig kunna konstatera i tidningen.

Kritiken bekräftar: Inte heller en folklighet med ambitioner har det lätt, tvärtom, minst av allt den.

Fib/Kulturfront har dessbättre senare funnit sin form, och fortsätter att vara ett radikalt alternativ till den borgerligt anstrukna veckopressen — av typ Året Runt, Se, Lektur, Hemmets Veckotidning, Damernas Värld, Vecko-Revyn, Fib-Aktuellt, Svensk Damtidning etc.

Veckopressen rubbar inga cirklar, ifrågasätter inte sedan länge statiska

När läste du senast om byggnadsarbetarens vardag i Svensk Damtidning?

världsbilder. Veckopressen ifrågasätter inte gängse sociala värdeskalor. Men den arbetar, beklagligt ofta, med för-grovningar och förenklingar, exploa-terar inte minst i sin kändisjournalis-tik, genom sina utvkningsbrudrar, människor som — det bör tilläggas — ofta nog "säljer sig" själva utan näm-nvärda förbehåll.

Socialt är de i huvudsak klart sen-sationsbetonade. Mera sällan möter här fräscha synpunkter; det arketyppiska gäller som regel.

Omedvetenheten som grogrund

Artur Lundkvist har vid något tillfälle påmint om att det är en hel del män-niskors strävan att bli "vanliga" på så sätt att de finner sig i miljöns kon-ventioner; de framstår — och har am-bitioner att framstå — som — imitationer av en allmänt utbredd typ, håller sig till vedertagna banaliteter i allt vad de säger, tänker, känner.

Veckotidningarna står till reds med läsning för det slagets människor. Omedvetenhet är den skolorade veckopressens grogrund. Men det är nödvändigt att vi läser den här pressen med kritisk medvetenhet.

Med kritisk medvetenhet bör vi självfallet ta oss an det mesta i, och för all del också utanför, den kom-mersiella kulturen, från månadspubli-kationer som Det Bästa, ur Readers Digest, till, säg kristna veckotidningar som Svenska Journalen eller den långt allsidigare Svensk Veckotidning, utgi-ven av Missionsförbundet.

Fritidslivets struktur, påminner Hans-Erik Heinemann i sin bok "Rum för kulturen", fastställs av kommer-siella krafter — men vi får inte längre låta det vara så!

Tyvärr fortsätter just de kommer-siella krafterna att frodas, alltmedan tex kvalitetslitteraturen får det allt svårare. ■

60 år firades i Gävle

Från vänster Gunnar Larsson, Olle Andersson, Eva Berggren, Evert Lidell, Kalle P, Lisa Lööv och Leif Hedin.

Patientföreningen vid Selggrens sjukhus, lungkliniken, i Gävle, har firat sitt 60-årsjubileum.

Föreningen kan blicka tillbaka på en synnerligen omfattande och intensiv verksamhet. För första gången i föreningens historia firades jubiléet utanför sjukhusets domäner. Uppgående patienter fingo skjuts till och från restaurang Textilgården, där jubiléet hölls.

Förutom läkare och övrig personal vid lungkliniken och Centraldispensären, hade föreningen inbjudit centralorganisationen och övriga lokalföreningar inom länet. Givetvis inviderades vårt förbund som representerades av nye förbundssekreteraren Tord

Axelsson. Föreningen hade också äran inbjuda två veteraner, nämligen K. F. Pettersson och Sigfrid Hjorth, vilka voro med och bildade föreningen.

Ordföranden, Leif Hedin, hälsade välkommen å styrelsens vägnar och glädde sig åt att så många personer hedrade föreningen med sin närvaro. Drygt 100-talet gäster räknades in.

Efter supén uppvaktades patientföreningen med tal och gåvor.

Från RHL överlämnade Tord Axelsson en vacker kristallvas, och gratulerade föreningen för vad de utträttat, och tillönskade föreningen fortsatt framgång i dess framtida verksamhet.

Centralorganisationen samt lokalföreningarna i Gävle, Sandviken, Hofors och Hudiksvall, uppvaktade likaledes med gåvor.

Ordföranden intervjuade föreningens nestor, Kalle P., som berättade såväl allvarliga som skämtsamma episoder från åren då föreningen bildades och då the var en av våra största folksjukdomar.

Överläkare K. B. Tegner avslutade med att erinra, att tuberkulosen numera är en föga fruktad sjukdom, som med hjälp av de moderna läkemedlen är lätt att framgångsrikt behandla. Men även om vaksamheten måste bestå, kan vi ändå konstatera att en ny epok har inträtt.

Ellhä

Ett tryggt stöd i en svår stund

Stockholms ELDBEGÄNGELSEFÖRENING

Ombesörjer både eldbegängelse- och jordbegravningar. Utan enskilt vinstintresse.

Huvudkontor: Sveavägen 116 vid Odengatan 15 16 60
Söder: Ringvägen 127 40 58 59 eller 40 58 76
Folkungagatan 104 (vid Renstiernasgatan) 43 66 17

Kungsholmen: Hantverkarg 28	Sollentuna: Sollentunav 118	96 26 25
(AB Öhmans begr.byrå)	Hägersten: Blommensbergsv 127	18 65 00
Östermalm: Valhallav. 143	vid Hägerstensv.	
Handen: Källv. 20 B	Järfälla: Ombud fru G. Hahn	0758/108 00
Märsta: Ombud. Stationsg. 3	Göteborg: Chalmersg. 21	031/20 21 30

Rådgivning och dödsfallsanmälan efter kontorstid 08/51 91 00

Albert Fredin varmt avtackad

Vänner kom från när och fjärran

Från Oslo kom Knut Willoch med hälsningar från norska förbundet.

Lördagen den 4 januari 1975 avtackades Albert Fredin vid en mottagning på förbundskansliet. Många representanter från förbundets avdelningar i norr, söder, öst och väst hade kommit för att hylla Albert på hans 65-årsdag och samtidigt tacka honom för hans insatser inom riksförbundet.

Från Södermanland kom Börje Hedlund med blommor och tack.

Representanter för svenska handikapporganisationer liksom representanter för våra broderorganisationer i Norge och Danmark återfanns också i skaran av gratulanter.

Här väntar Evy Berglund, Västerås, Börje Hedlund, Katrineholm, Nils Wallin, DHR och Börje Nielsen från danska förbundet.

Många vackra gåvor

Albert fick mottaga en mängd trevliga och vackra gåvor som bevis på sin uppskattning. Först i raden av talare var vår förbundsordförande Bo Martinsson, som i sitt tal påminde om Alberts betydelsefulla och omfattande insatser inom vår organisation och inom handikapprörelsen i stort, liksom hans förtjänstfulla arbete inom det socialpolitiska området. Bo Martinsson avslutade sitt tal med att tacka Albert och hoppades att han nu skulle få tillfälle att njuta sitt otium och överlämnade dels en gåva från kamraterna i förbundsstyrelsen och dels en penninggåva från representantskapsledamöter och föreningar.

Från arbetskamraterna överlämnade Sivert Klasson en gåva och tackade Albert som kamrat och vän för de gångna åren. Sedan följde en lång rad uppvaktningar från föreningar och organisationer.

I sitt tacktal framhöll Albert att han var helt överväldigad av all uppvaktning och alla vackra ord, gåvor och hyllningar. Albert menade att det näs-

Den stora föreningen i Stockholm uppvaktar Maja och Albert genom Lennart Åkerström.

tan var jobbigare att sluta en anställning än att börja och det kan man hålla med om i detta fall.

Förbundsordföranden Bo Martinsson och Albert tar igen sig efter alla hyllningarna.

Vi är övertygade om att denna Alberts 65-årsdag med all säkerhet kommer att bli en minnesrik och betydelsefull dag för Albert att blicka tillbaka på. Vi tackar Dig än en gång Albert och önskar Dig lycka till som pensionär.

London finns alltid i våra drömmars dimmor...

Vår medarbetare och trogne rapportör från Jönköping, GUSTAV ENGLUND, var i London på höstkanten. Och varför inte skriva en reserapport istället för om kurser, som i stort kan vara lika, säger Gustav.

Helt hastigt mötte jag en god vän en vacker dag i somras och han frågade om jag skulle följa med till London på måndag. Jag var icke beredd att omgående svara ja, det var ju fråga om det dimmiga, regniga och sotiga England. Det blev ändå en tankeställare som mognade till beslut, det skulle nog ändå vara kul att en gång få trampa Oxford och Victoria street och få se kärleksguden Eros på Piccadilly cirkus, gunga på Themsens breda vattensystem som sträcker sig genom stora delar av London. Allt detta har säkert de flesta läst om, men långt ifrån alla har varit med om det. Det finns ju andra semesterplatser som är garanterade sol och värme med här-

liga badstränder. Detta saknar speciellt London, men det finns ändå mycket som kan intressera och vara av värde för en svensk turist.

Lätt komma till London

Det är idag lätt och bekvämt att komma till Storbritannien och då närmast London. Under våren, sommaren och hösten går Braathens Boeing-plan varje måndag från Jönköping och på 1 timma och 40 minuter är man på Stansteds flygfält. Där möter en buss och efter 2 timmar är man så på hotellet, i mitt fall Park Court Hotel vid Lancaster Gate mitt emot Hyde Park. Det är endast Atlas resor som arrangerar charterresor direkt till London från Axamo flygplats i Jönköping.

Vad har då det mycket omtalade och omskrivna London att bjuda en svensk turist på? Ja man har genom åren läst och hört talas mycket från och om gamla London och då man är där vill man gärna se platser som Tower of London, Londons gamla skyddsfäst-

ning med de biffätande vingklipta korporna. Tornen och avrättningsplatsen, vapensamlingarna samt framför allt de mycket omtalade kronjuvelerna men också diamanterna Koh-i-nor och Afrikas stjärna. Den protestantiska kristendomens största katedral St. Paul's Cathedral som med knapp nöd undkom "Blitzen" under tyskarnas försök att ödelägga i första hand London. Men en stad på sju miljoner och flera mils omkrets var för mycket även för Görings luftflotta.

Se parlamentet och Madame Tussauds vaxkabinett

Ingen reser till London utan att göra ett besök i Westminster Abbey, Parlamentet och Buckingham Palace som alla ligger nära varandra. Den färgstarka ridande vaktavlösningen vid Buckingham kan ingen undgå att imponeras av även om det är väl mycket av pomp och ståt efter våra förhållanden och sätt att se. Festligt är det emellertid och tusentals människor

trängs varje dag utanför slottet för att få se en skymt av detta skådespel.

Naturligtvis besöker en turist Madame Tussauds världsberömda vaxkabinett, med många aktuella, historiska personer i vax, men så naturliga som de varit livs levande. Detta gäller icke bara kungligheter och statsöverhuvuden, utan också kända bovar och banditer. Reklamen var nog ändå något överdriven, men besökare trängdes i de stora utställningslokalerna trots en väl tilltagen inträdesavgift. Vad som däremot var fritt och mycket att skåda var alla förnäma museer ex tekniska, geologiska, naturhistoriska, Viktoria & Albert och många, många andra.

Ett hjälpsamt folk

Sightseeing-turerna är naturligtvis, för en som icke varit i London tidigare, av stort värde och intressanta. Hur skulle förövrigt turisten hitta ända ut till "Hundarnas ö" långt bortom East End, Dimmornas bro och Leicester Square. Att sedan lämna bussen på

Piccadilly Cirkus och försöka fotledas ta sig till hotellet kan ha sina problem, men "Bobis" och folk i allmänhet är mycket vänliga och hjälpsamma. Utan några eller ringa språkkunskaper är man dock något handikappad, även om det går bra ändå och allt ordnar sig. Jag vill i detta sammanhang uppmana dem som tänker resa utomlands, "ta en kurs i språk det kostar så lite, men ger så mycket".

Matfrågan är lätt att ordna. På hotellet får man sk engelsk frukost vilket betyder att det är betydligt mer än kaffe, smör och bröd. Sedan finns det smarestauranger över allt till hyggliga priser och god mat. De flesta turister följer med på en heldags utflykt till ex Windsor, Oxford och Coventry och då är det icke långt till den lilla byn Bladen och på vars kyrkogård finns en enkel grav där Sir Winston Churchill vilar. Man besöker också den lilla bykyrkan där Winston är döpt och konfirmerad. Onekligen väcker det mångas minnen till liv om en

gång världens mest älskade men också hatade man. Under en sådan utflykt besöker man också slottet Hampton Court där en gång Henrik VIII regerade över England. Han hade som bekant sex hustrur (ja i tur och ordning). Två av dem lät han halshugga. Det berättades att deras skrik vid hämtningen hörs nattetid än i dag, flera hundra år efteråt. Alla gamla slott lär ju hålla sig med ett spöke.

Tiotusen tjänstemän varje morgon

Vi är åter i London, jag vill endast till slut nämna om att Bank of England ännu existerar, det fick skrivaren ett tydligt bevis för vid ett besök i London City med dess otroliga koncentration av banker, försäkringsbolag, Börsen och Lordmayorns residens Mansion House. Här bor endast 4500 personer men här arbetar 400 000. Vi gjorde här en rond vid niotiden och mötte en massiv människoström välla ut från Underground (tunnelbanan) med stark

manlig majoritet. Banktjänstemännen skall börja sin dag. I tiotusental kom de iklädda mörk kostym, paraply, diplomatportfölj kanske också en kläd-sam kubb.

Vi såg mycket litet kvinnor i arbete och med den höga arbetslösheten i landet sades det oss att sällan mer än en i familjen kan få arbete. Industrin arbetade också i stor utsträckning med 3-dagarsvecka. Undantag finns naturligtvis. En busschaufför vi träffade berättade att han måste arbeta 50 timmar i veckan för att i någon mån kunna klara livets uppehälle. Han kunde komma upp i 2 000:— kr i månaden. Han var anställd vid ett trafikföretag och ansågs vara prioriterad vad lönen beträffar. Hans förvåning blev stor över våra svenska förhållanden. "Det svenska tjuvsamhället kanske ändå icke är så uruselt som vissa vill påskina."

Låga löner, höga hyror

Arbetslönerna var överlag mycket låga, under det att speciellt hyror var höga med svår trångboddhet. Bostadsfrågan i London har för övrigt ett särskilt kapitel. Man måste köpa sin bostadslägenhet. I de få nybyggda samhällsägda husen kan man få hyra, men den möjligheten är än så länge nästan obefintlig.

Livsmedlen hade i stort sett samma priser som hos oss. Några enstaka varor möjligen något billigare. Vara folkpensionär i England och leva på 8 pund (cirka 80 kronor) i veckan måste vara ett konststycke. Det är mycket fattigdom, men också rikedom i dagens England. Engelsmännen är ett lätt och angenämt folk att umgås med, hjälpsamma och vänliga, de försökte vid alla tillfällen hjälpa en okunnig turist tillrätta. ■

Pristagare julbildkryss

- 1:a pris 50 kr Ruth Hansson, Clementsgatan 1, 231 00 Trelleborg
2:a pris 25 kr Ingrid Bergman, Ö. Bergsgatan 3 B, 611 00 Nyköping
3:e pris 15 kr Anna-Greta Carlsson, Djurgårdsgatan 71, 582 29 Linköping
4:e pris 10 kr Henning Bruno, Bräm-hultsväg 35 A, 502 45 Borås
5:e pris 5 kr Elsa Karlsson, N:a Vägen 6, 444 00, Stenungsund

Bra RHL-initiativ

Sjukgymnast Ingrid Tuvevesson leder ett träningspass.

Malmö har blivit en av de första kommunerna i landet med en fullt utbyggd hjärtrekonditionering. Efter att ha utrett frågan om behovet av fysisk träning för hjärtsjuka i Malmö har det nu blivit resultat. Det var RHL som tog initiativet 1972 och resultatet har blivit 14 träningsgrupper med sammanlagt 115 hjärtpatienter som tränar 1—2 gånger pr vecka från måndag—fredag under såväl dagtid som kvällstid, rapporterar Ake Magnusson.

Träningsfliten och sammanhållningen i grupperna är på höjdpunkten. Men så vågar jag också på fullt allvar påstå att Infarktavdelningen på Malmö Allmänna Sjukhus förfogar över landet bästa sjukgymnaster. Ingrid Tuvevesson heter hon, som fått uppdraget att leda det 100-tal som jag nämnde inledningsvis och som innebär att träningen förlagts utanför sjukhuset i något större grupper än de som fungerar på sjukhuset i direkt anslutning till sjukdomsförloppet.

100 nya medlemmar

Lokalföreningen i Malmö har också genom träningsdrive tagit tillfället i akt att informera om föreningens aktiviteter och verksamhet. Detta har resulterat i att 100 nya medlemmar sökt sig till föreningen under 1974. Föreningen har fått bekymmer — men av den angenäma arten. Var skall vi

få plats att hålla våra möten? undrar föreningens ordf. Tore Leijon. Jo, han har svaret själv. Kontakt har redan tagits med Malmö kommun för erhållandet av egen föreningslokal med utrymmen för såväl möten och sammankomster som expeditiionslokal, studierum och terapirum.

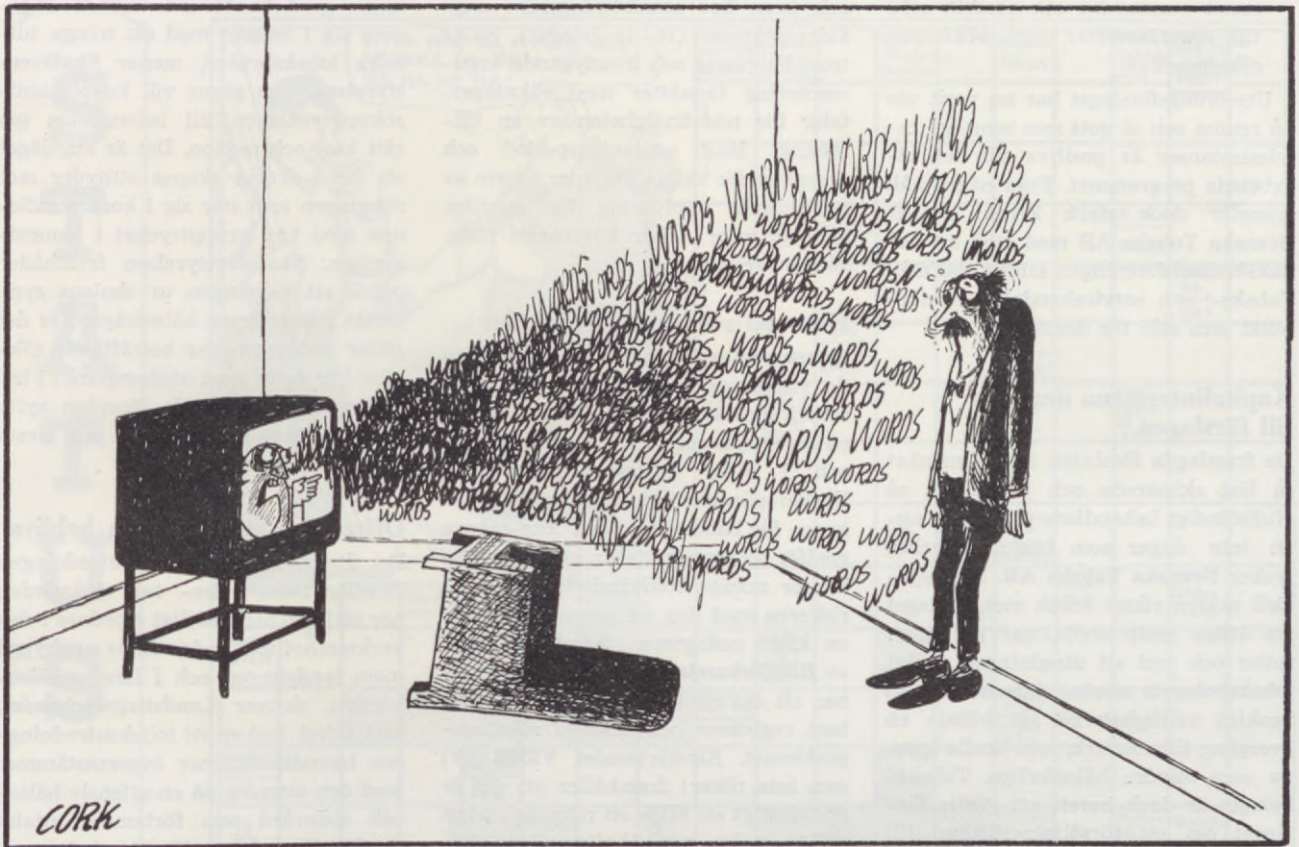
Länet i övrigt kommer med

Det är visserligen endast Malmö som för närvarande har träningsgrupper i gång i Malmöhus län. Men det rör på sig även i länet för övrigt. Centralorganisation för Hjärt- och Lungsjuka i Malmöhus län har tillsammans med doc. Bengt W. Johansson arrangerat informationsmöten om hjärtsjukdomarna och den fysiska träningen i Lund, Ystad, Landskrona och Trelleborg. På samtliga ställen har nya medlemmar anslutit sig till lokalföreningen på orten.

Ta efter även i övriga landet

Frågan om hjärtrekonditionering inom landstingsområdet har väckts i länet handikappråd genom RHL-representanten. Ärendet har mottagits positivt och för tillfället under behandling i en särskild arbetsgrupp. Den fysiska träningen för hjärtsjuka är kommen för att stanna i Malmö. Det vore önskvärt med en breddning över hela landet och förhoppningsvis kan väl erfarenheterna och utredningsmaterialet från Malmö ligga till grund för en RHL-satsning över hela landet. ■

Orden ryker lätt ur pratmakarnas munnar.

Gör något åt rökningen

Om synen på tobaksutredningens förslag

Ingen känd faktor skulle kunna förbättra folkhälsan mer i industriländerna än en kraftigt minskad cigarettrökning. Det är en åsikt som länge varit allmän bland tobaksforskare och läkare. Nu verkar det som det råder stor enighet bland olika instanser i samhället om behovet av ett långsiktigt program mot rökningen. Det intrycket får man vid en genomgång av synpunkterna från de organ och institutioner som nu yttrat sig till socialdepartementet över den utredning i tobaksfrågan, som en av socialstyrelsen utsedd kommitté lade fram för drygt ett år sedan. **Vallentin Sevéus** gör en sammanfattning.

Tobaksutredningen, i vilken Göteborgsläkaren Gösta Tibblin var ordförande,

föreslog att cigarettkonsumtionen genom en rad olika åtgärder sammanfogade ett 25-årsprogram skulle nedbringas till den nivå som den hade på 1920-talet. Detta skulle betyda ungefär en femtedel av dagens drygt 1 600 cigaretter per år och svensk från 15 år. Genom en sådan radikal konsumtionsminskning skulle vi få en avsevärt bättre folkhälsa genom ett kraftigt minskat antal rökningens sjukdomar: lungcancer, hjärtinfarkt, kroniska luftvägsbesvär etc.

De viktigaste punkterna i tobaksutredningens förslag

Det här är de viktigaste punkterna i tobaksutredningens förslag, som är tänkta att bli förverkligade successivt med början under 1975.

- Information via mödra- och barnavården för att ge så många barn som möjligt en rökfri hemmiljö.

- Åtgärder så vi på sikt får en helt rökfri skola.
- Ökade avväjningsresurser, särskilt för personalgrupper som har hand om barn och ungdomar. Ersättning för rökavvänjning genom försäkringskassan.
- Ett högre realprisläge för cigaretter i förhållande till andra varor än idag.
- Stopp för automatförsäljning (senast 1979) och för tobaksförsäljning i de flesta livsmedelsbutiker. I princip ska bara tobakshandlarna få sälja cigaretter.
- Obligatorisk varningstext på tobaksförpackningar och förbud mot praktiskt taget all reklam.
- Regler mot onödigt rökningens positiva inslag i filmer och TV-program.
- Ingen försäljning till barn och ungdom under 16 år (från 1981)
- Omfattande information via bland

annat massmedia och särskilt stöd till organisationer som bekämpar rökningen.

Utredningsförslaget har nu varit ute på remiss och så gott som samtliga remissinstanser är positiva till det utarbetade programmet. Från några håll kommer dock stark kritik. Det är Svenska Tobaks AB med stöd av Tobaksbranschföreningen samt i viss mån Tobaks- och servicehandels riksförbund som står för den.

Kapitalintressena negativa till förslagen

De framlagda förslagen är i allmänhet så löst skisserade och problemen så ofullständigt behandlade att utredningen inte duger som beslutsunderlag, tycker Svenska Tobaks AB. Med speciell skärpa riktas kritik mot förslaget om årliga realprishöjningar på cigaretter och mot att utredningen, enligt tobaksbolagets mening, inte tillräckligt beaktat möjligheterna att främja en övergång till rökverk, som skulle kunna vara mindre hälsofarliga. Tobaksbolaget är dock berett att stödja förslaget om ett försäljningsförbud till personer under 16 år. Svenska Tobaksbranschföreningen, som företräder tobaksbolaget och de utländska företag som saluför tobaksvaror här i landet, menar att det är synnerligen viktigt att tobaksreklamen bibehålls. En utveckling mot ett återinförande av det tobaksmonopol som Sverige tidigare haft, och som avskaffades helt 1966, finner föreningen helt oacceptabel.

NTS pekar på nya forskningsrön

Tobaksutredningens särskilda styrka ligger i dess helhetssyn på problematiken, säger Nationalföreningen för upplysning om tobakens skadeverkningar (NTS), som är huvudorganet när det gäller ansvaret för informationen om tobakens skadeverkningar här i landet. NTS pekar på nya forskningsrön som framkommit sedan tobaksutredningens rapport sammanställdes. Bland annat har i en svensk undersökning av 158 (etthundrafemtioåtta) rökande skolungdomar i åldrarna 14—21 år 21 % visat tecken på begynnande skador i luftrörsväggarna. Hos två av 14-åringarna, som i tre respektive sju år, påträffades celler från tidigt cancerförstadium. Tobaksutredningen har övertygande dokumenterat, framhåller NTS, att tobaksbrukets skadeverkningar nu är så stora att de nödvändiggör ett kraftfullt samhällsinslag utan dröjsmål.

Det kompakta motstånd mot att sluta röka, som finns bland breda lager

och även hos anmärkningsvärt unga åldersgrupper (14—15-åringar), vilka trots långvarig och övertygande argumentering fortsätter med rökningen, talar för nödvändigheten av en tillräckligt lång omdaningsperiod och dessutom för aktiva åtgärder i form av fortlöpande upplysning för samtliga åldersgrupper, anser Försvarets sjukvårdsstyrelse.

Krav på rökfria arbetslokaler

Konsumentverket betonar i sitt yttrande vikten av att åtgärder vidtas för att vi ska få rökfria miljöer i skolor, på arbetsplatser, i offentliga lokaler och i olika kommunikationsmedel. Verket påpekar att förutom hälsoriskerna för både rökare och icke-rökare medför tobaksrök starka obehagskänslor för många. Nödvändigheten av att riskerna med den sk passiva rökningen klart poängteras, framhålls också av Riksförbundet mot allergi, som menar att det nu är hög tid att inte enbart registrera och beklaga rökningens problem. Riksförbundet VISIR (Vi som inte röker) framhåller att det är nödvändigt att tillse att rökning endast tillåts att äga rum då denna inte skadar eller besvärar andra människor. Erfarenhetsmässigt har det visat sig omöjligt att uppnå tillräcklig hänsyn genom enbart information. VISIR efterlyser därför föreskrifter om att luften ska vara rökfri i arbetslokaler och på andra platser där rökare och icke-rökare vistas tillsammans.

Skolan måste engageras

Skolan måste vara beredd att i ännu

högre grad än för närvarande engagera sig i arbetet med att tränga tillbaka tobaksbruket, menar Skolöverstyrelsen, som gärna vill koppla anti-rökupplysningen till information om rätt kost och motion. Det är angeläget att det i skolan skapas attityder mot rökningen som står sig i konfrontationen med tex grupptricket i kamratrekretsen. Skolöverstyrelsen framhåller också att rökningen ur skolans synpunkt främst är en hälsofråga. När det gäller ordningsregler beträffande rökning bör dessa med utgångspunkt i intentionerna i gällande läroplan syfta till att stimulera eleverna att avstå från tobaksbruk.

Offensiv mot rökningen behövs

De åtgärder som tobaksutredningen föreslår inom hälso- och sjukvården bör så långt som möjligt inordnas i den verksamhet som redan finns uppbyggd inom landstingen och i företagshälsovården, skriver Landstingsförbundet, som också tycker att tobaksutredningens huvudintentioner överensstämmer med den satsning på en offensiv hälso- och sjukvård som förbundet uttalat sig för. Skaraborgs läns landsting pekar på att inte minst belastningen på sjukvårdsapparaten motiverar att en motoffensiv snarast sätts igång mot rökningen. Stockholms läns landsting tycker det är rimligt att personalen inom sjukvården föregår med gott exempel, samtidigt som man betonar vikten av att tobaksupplysningen utformas så att den utgör ett verksamt stöd för alla de som vill sluta att röka. ■

Liten julafton i Västerås

Lokalföreningen Aros för Hjärt- och Lungsjuka i Västerås firade en liten julafton lördagen den 14 december 1974. Ordföranden Evy Berglund, hade nöjet hälsa ett 40-tal medlemmar välkomna, däribland även en del nya medlemmar.

Efter ett kortare möte där medlemmarna informerades om en del viktiga frågor och åtgärder som vidtagits, bl a en hemställan till landstinget om förhöjda konvalescenthemsbidrag och den beskattningsbara gränsens slopande, var även den kommunala färdtjänsten uppe till diskussion.

Aros bedriver också en intensiv kontaktverksamhet bland sina medlemmar. Denna verksamhet vill vi även rekommendera till samtliga föreningar i landet. Vi hoppas på att från för-

bundshåll anordnas något inslag vid förbundskurserna för denna kontaktverksamhet.

På inbjudan hade vi äran se Albert Fredin med fru som gäster. Albert käserade om vårt förbunds tillkomst under slutet av 30-talet, berörde även vilka svårigheter det var vid starten, med krig i världen, stor arbetslöshet och fattigdom som rådde i landet.

Fredin nämnde i sitt slutanförande att det var till Västerås han styrde kosan på sin första tjänsteresa inom förbundet och nu har det slumpat sig så att den sista tjänsteresan också blev Västerås före pensioneringen från förbundet.

Vi i Västmanland vill uttrycka vår önskan att hälsan står honom bi och han får njuta sitt otium i många år framöver.

KAB

STATUS BILDKRYSSENS

G.P.

TITTA HÄR SÅ MYCKE GUL VÄTSKA DE ÄR I SÄRET!
HA, HA, HA, HA!

				SVIN- AKTIGA RUM	SNOK- IDISS- LARE		HAN- DELS- BODEN		LOMDÖME ORDA	SLOGS BITAR VÄRDU- LIS	MASS- FABRIKA- TION SÄRRÄ- MENT
							VID STOETS SIDA			3.14	
											KAN GE BRÄ- RAS
							GUD I MET- SPÖT		KÄNT PÅ SIG		
				LITEN VIND	BLIR FISK FOLK- SLAG				GAMMAT		PRON- VÄRIT PÅ BE- SÖK
				SPÄNN UPP VID ELDSÅVA UTAN KÖST- MAD							
				GÄR ANFAL- LARE				VO- KAL.		LYCK- LIG	
				SVINETS LIVS- LÄNGD						BÄRTRÄ	
				SKAT- REDE				KAN MAN DET RANKA		BLÄ- BOK	ÄR GODA TING
ÄDEL- STEN				KYLER BLIR TIPS- MATCHER			STROTT VIJT PÅ RÄTT		GLAS- GOW- HERRE		
										VIBRA- TION	
SÄGO- LIGT										LITET KÖK	
BÄL				GÖR VE- SPELARE HJÄL- PEN					HAR DÄ- LIGA KUNDER FÖRE FN		
SÅ											BLAN- KETT OM POST
ORA- TION									IDÉ- RIKE- DOM		SKICKAR UT BUDSKAF
GÖR MÄN VÄ- NING				INNEBÄR EIT SLUT BÄT- MÄN			TRASIG BILDA- DES 1878		STAD OCH TÖS	HÄL- LER AV	KAMRAT GRÖNT PÅ- LÄGG
							FÖR- LAG- TAK- SKYDD		KUMLA- BO- DRÖ- JER		
NILS EK KAN TAS I KAR				VÄR ÄLSKLIG SAMMAN- FOGAT				HETT KLOT			HÄST- VÄRD
								ISTER			ORD- NING
					PRONO- MEN SPEL- DEL			GÖR ADVO- KAT SIN KIENT			
RUM FÖR OPELN	KREDIT			SOM KOLA SKÄN- KA				OND			INCÄR I LUFTEN
	FIRMA							SES I STIL			
											TAR GUL- DET
											FAR- VÄL
HAR EN LOCKAN- DE UPP- GIFT											HAR HAFT UT- BROTT

nr 2

Namn .....

Adress .....

Postadress .....

Lösningarna måste vara Status redaktion, Box 3196, 103 63 Stockholm 3, tillhanda senast den 10 mars. För att få deltaga i tävlingen skall tävlingsbrev vara märkta "Bildkruss nr 2". — Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 25, ett på 10 och ett på 5 kr. Pristagarnas namn meddelas i Status aprilnummer.

LENNART FRICK

”Vad var det vi sa?”

Hon hade suttit mol tyst under sammanträdet med samarbetsnämnden trots att hon adjungerats speciellt för ärendet: normalt ingick hon ju inte i den. De två gubbarna från skolstyrelsen och den blekfeta Gunilla Lövgren hade då och då glänat på henne, medan Åke med sin vanliga rektorspondus dikterat förvisningsbeslutet. Hon hade inte vågat se upp, inte vågat ta risken att möta blickar av skadeglädje — och plötsligt hade hon insett hur det kändes att förlora, att definitivt ge upp.

Det var i går eftermiddag som Åke kommit in till henne på expeditionen, strax efter frukostrasten, och snabbt redogjort för samtalet från polisen. Hon minns sin rysning när han bara alltför vänligt smilande gick runt skrivbordet och beskyddande la handen på hennes axel och sa:

— Så nu ser du att vi hade rätt från början, Sylvia, det gick precis som vi väntat oss. Tänk på det i fortsättningen. Det är onödigt att sånt här ska behöva upprepas.

På bostadsförmedlingen hade hon tidigare fått nej — även om föreståndaren, Erik Eliasson, som hon förr haft fin kontakt med, hade svängt sig ordentligt innan beskedet kom:

— Jag har inga fördomar men du vet hur kärringarna är. Dom skulle sluta att erbjuda mig sina rum om dom fick för sig att vi skickade på dom socialfall av det här slaget. När folk fått nåt i skallen är det inte värt att

försöka rucka på dom. Och den här familjen är för välbekant...

Hon hade försökt få grepp om ryktena, men fakta hade varit få och tunna. Ett par anteckningar hos nykterhetsnämnden om anmälningar mot pappan, men de låg alla sex-sju år tillbaka i tiden, strax efter inflyttningen hit norrifrån, och de hade inte föranlett åtgärder. Hos barnavårdsnämnden, ingenting. Hos polisen, ingenting — förutom några vaga minnesbilder hos en konstapel om några anmälningar för en del år sen mot pappan om alltför smarta bilaffärer.

— Men det blev ingenting av dom, hade han sagt med ett kort skratt. Såna där är fiffiga, dom. Dom kommer man inte åt så lätt.

Hos socialnämnden fanns lite mer; noteringar om att socialhjälp enligt paragraf 12 utgått ”vid flerfaldiga tillfällen”, bla hade mamman ett par gånger de senaste åren lämnat upp räkningar och fått dem betalda, och att frivillig socialhjälp enligt paragraf 13 utgått till pappan för ”konsolidering” av skrotfirman.

Några anteckningar om Leon fanns ingenstans. Han hade gått ut ur skolan när familjen flyttade in i kommunen och sen dess varit arbetslös:

— Men jag har ju hjälpt farsgubben, även om nu sånt inte räknas...

Hon hade bemödat sig om att vinna hans förtroende, men särskilt misslyc-

kandet med att ordna bostad åt honom hade gjort honom fjär och avvisande. Under hela höstterminen hade hon då och då kallat på honom för samtal — men när han kom var han tyst och butter och allt oftare uteblev han utan att meddela återbud.

— Varför litar du inte på mig? hade hon undrat en gång.

— Har jag skäl till det? hade han svarat och lett ett snett, ironiskt leende som gjort henne plötsligt handfallen.

För honom var hon uppenbarligen en av ”dom”, och när hon försökte vinna hans förtroende genom att försiktigt antyda att hon minsann, men att det fanns andra — ja, då såg han på henne med ett slags ogillande som fick henne att hastigt tystna.

— Han är svår, hade hon sagt till Henny en kväll när de språkade om Leon, han tror inte att nån vill honom väl.

I slutet av höstterminen började klagomålen från lärarna dugga allt tätare, och en dag i början av december hade Leon själv sökt upp henne, sjunkit ihop i besöksstolen och med plötslig aggressivitet sagt:

— Nu skiter jag i det här, nu orkar jag inte försöka längre. Jag märker ju att ingen vill ha mig här. Förresten är allting för svårt för mig. Jag har varit borta för länge från skolan, jag begriper inte vad dom pratar om, lärarna.

Att också hans relationer till de

Lennart Frick, f. 1939, debuterade med en diktsamling. De senaste åren har han blivit känt som prosaförfattare, bla med den 1973 utgivna romanen *Snälla kuratorn...* Denna novell anknyter till samma mötivrings och tema som romanen.

Yngre eleverna var dåliga skyttar fram:

— Dom jävlas med mig, var den enda kommentar hon lyckats få ur honom, men hon kunde ana mönstret, hur utfrysningen gick till.

Herregud, tänker hon och tänder nervöst ännu en cigarett, det är likadant överallt. Vad är det som gör det så roligt att jävlas med hackkycklingar?

Sista veckan före jul kom Leon till skolan bara ett par gånger, båda tillfällena påtagligt påverkad. Andra gången hade lektor Valfridsson överraskat honom när han tömde en mellanöl ute på toaletten och lagt beslag på fem oöppnade burkar, och samma dag hade Leon spytt ner i korridoren utanför kollegierummet. Första dagen på vårterminen hade hon fått hjälpa honom med ett förskott ur elevkårkassan, för bokinköp, och samma kväll hade han ringt henne vid elvatiden, så berusad att han inte klarat av att artikulera sig.

Sen uteblev han helt från skolan. När han varit borta i över en vecka tittade hans klassföreståndare in på expeditionen och sa:

— Nu får du ta hand om det här, jag klara inte av det. Och det var ju du som ville ställa upp för tättarna...

I söndags kväll hade hon mött Leon utanför biografen, tillsammans med några av stans mer välkända drivare.

— Du måste komma upp till mig, hade hon sagt. Det går inte så här långre. Nu måste vi göra nåt radikalt.

— Går det inte? hade han flabbat och den kvalmiga doften av flera dagars drickande (av mellanöl och renat? Går det att blanda?) slog emot henne. Det går precis så som alla har velat att det skulle gå.

De hade gjort upp om tid för ett måndagsbesök men han kom inte. Hon hade suttit kvar på expeditionen ända till sju och väntat, i en egendomlig sinnesstämning, en blandning av melankoli och sårad självkänsla. Hon hade inte kunnat avgöra om det verkligen var för hans eller för sin egen skull hon var ledsen.

Det är kanske bara en fråga om min prestige, hade hon tänkt, att jag känner mig trampad på tårna. Men det är ju inte mig det hela handlar om. Det är om honom.

— Om det ändå hade varit några andra än Valfridssons slynglar som han slagit ner, hade Åke sagt, suckande. Som det nu är är allting ohjälpligt. Med den här bravaden gick han definitivt för långt. Jag kallar ihop nämnden i morgon eftermiddag och då avgör vi saken en gång för alla. Du kan betrakta dig som kallad. Men kom ihåg, det lönar sig inte att du försöker argumentera emot. Det kommer bara att väcka ont blod.

Och hon hade inte sagt något, fejt hade hon kurat ihop längst nere vid långbordets kortända och inte vågat se upp. Hon hade hört Åkes röst mala och hon hade noterat de kortfattade instämmande från ledamöterna — men själv hade hon inte vågat komma med några invändningar. Hon märkte hur spelet gick, hur mönstret fullbordades och hon vågade inte ta strid.

Jag orkar inte kämpa emot, hade hon tänkt, nu har jag gett upp, nu är jag snart som dom andra, välanpassad.

Och uppdraget att delge Leon beslutet hade hon inte heller orkat säga nej till — allra minst efter Åkes dubbeltydiga komplimang:

— Det är ju trots allt du som ska ha hand om elevvården...

När hon bromsar in på gårdsplanen och skyttar den halvt förfallna, omålade stugan bakom de slarvigt uppkastade snödrivorna är hon torr i halsen av rädsla. Hon vet inte vad hon har här att uträtta och när hon knackar på dörren, först försiktigt, sen allt häftigare, vet hon fortfarande inte vad hon skall säga när dörren öppnas och någon ser på henne med avvisande, anklagande ögon.

Jag är ju en av "dom", det kommer jag inte ifrån, tänker hon och hör hasande steg på andra sidan den spruckna och gistna ytterdörren. ■

Tredubblat medlemstal i Norrbotten

Den 30 november diskuterade ordförandena och övriga ledamöter för de nybildade föreningarna och länsföreningens styrelse i Norrbotten erfarenheter av verksamheten från starten och inriktningen för 1975.

Bl a diskuterade man en ny organisationsform för länsföreningen, uppläggnings av mötesverksamheten, anpassningskurser, studier och ekonomin.

Nya föreningar har bildats i Boden, Gällivare, Kalix, Kiruna, Luleå och Piteå. Medlemstalet har mer än tredubblats. Som en följd av de många nya föreningarna kommer årsmötet att få ta ställning till ett förslag om att ersätta länsföreningen med en regional organisation, en centralförening.

Medlemsmötena ska så långt som det är möjligt flytta mellan olika orter inom kommunen. Varje medlemsmöte bör ha ett tema, förslagsvis någon rubrik från målsättningsprogrammet. Genom att medlemsmötena alternerar mellan olika orter bör det underlätta medlemsvärvning och bidra till att göra föreningen känd. Anpassnings- och samtalsterapikurserna för hjärtsjuka skall byggas ut till att omfatta alla föreningars verksamhetsområden. Inom den närmaste tiden startar kurser i Boden och Piteå. Överläkarna Gillnäs och Kristiansen ställer upp som ledare. Studieverksamheten inriktas på föreningskunskap med RHL-kursen som "bas" samt HCK:s kurs Ett samhälle för alla. Under överläggningen om ekonomin framkom ett förslag att för Status julnummer inrätta ett bo-

nussystem efter den modell som gäller för lotteriet. Detta skulle sannolikt stimulera föreningarna att öka försäljningen.

Trevlig träff med många deltagare när Uppsala hade höstfest

Uppsala Läns Centralorganisation för hjärt- och lungsjuka höll lördagen den 19 oktober 1974 sin sedvanliga höstfest. I år var den förlagd till Stadshotellet i Uppsala.

Ordförande Martha Mattsson hälsade 106 medlemmar välkomna till en trevlig kväll. Gunnar Eriksson, ordförande i HCK, gav en information om dess verksamhet samt förklarade vad förkortningarna LHR och KHR innesluter.

En medlem från Tierp läste en höstdikt av Topelius. Harry Scholin från Upplands-Bro underhöll under måltiden och sedan dansades efter hans enmansorkester till kl. 1.

Lokaliteterna spelade en stor roll att festen denna gång blev så trevligt lyckad. När vi kom in i den stora festsalen med 4 dukade långbord vart det julstämning. Efter middagen fortsatte festen i det pittoreska kaféet med sina vita målade runda bord för fyra personer. Icke att förglömma Ingrid Pettersson, allestädes närvarande med oförmärkt hand ordnade allt.

Bryn.

Stora framsteg för nya föreningen för silikossjuka i Uddevalla

Onsdagen den 30 oktober 1974 firade Hjärt- och Lungsjukas Lokalförening i Uddevalla med omnejd sin ettåriga tillvaro med ett extra festligt medlemsmöte på hotell Gästis i Hunnebostrand.

Det var nämligen i Hunnebostrand bland de silikossjuka som idén föddes att försöka gå ihop i något slags förening. Det blev en sektion i Hjärt- och Lungsjukas Konvalescentförening i Göteborg tills vidare.

Så kom kontaktombudskursen i Herrljunga. 29-30/9 1973 med deltagare från Uddevalla, Hunnebostrand, Trollhättan och Göteborg. Då tänkte det till på allvar. En interimstyrelse utsågs för en kommande lokalavdelning i Uddevalla med omnejd, dit även Hunnebostrand kan räknas och den 31 oktober 1973 föddes alltså Hjärt- och Lungsjukas lokalförening i Uddevalla med omnejd. Den tillhör även Hjärt- och Lungsjukas Samorganisation i Göteborgs och Bohus län (HÄLSO).

I november 1973 hade den nybildade föreningen c:a 12 medlemmar i Uddevalla och ett 10-tal från Hunnebostrand. I oktober 1974 har medlemsantalet stigit till drygt 70. Det är ett glädjande resultat.

Sivert Klasson från förbundet och undertecknad var med vid själva fö-

Presenterna blev många och här tar styrelsen sig en extra titt på dem.

delsen, varför vi två även blev inbjudna till 1-årskalaset och fick tillfälle att gratulera och framföra lyckönskningar från Riksförbundet och Hälsö.

Mötet hölls i en förväntansfull atmosfär, ty efter sista klubbslaget skulle middagen serveras. Egna förmågor underhöll med musik på piano och fiol och sång till gitarr. Vi fick njuta av gamla och kära låtar och evergreens

spelade med känsla och spelglädje. Vi till och med försökte med lite dans, men guvet vad de gjort med golvet. Det var som om golvet var nyfernissat och ännu inte riktigt torrt. Nå ja, det gick skapligt ändå.

Festligheterna avslutades i en optimistisk stämning och i en känsla av samhörighet som vi hoppas skall bestå.

Elisabeth

Med sång i bussen går det lätt till Värmland

Fredagen den 20/9 -74. Klockan närmar sig 17.00. Vid hörnet av Hallströmsgatan —Johannesdelsgatan börjar det samlas en del av stadens innevånare, medförande resväskor av olika format. Av detta kan man förstå att en resa av något slag är på gång. Nu kommer det en buss glidande och stannar. Vad är på gång? Jo, det är Föreningen Hjärt- och Lungsjuka som skall ut på en resa till Värmland det sköna. Vi åker ut ur staden på väg mot Helgenäs där vi ökar ut skaran i bussen. Sedan vänder vi näsan mot väster och målet är Sunne i ovan nämnda landskap. Det är GÖTE ANDERSSON som lämnar denna målande beskrivning av hur föreningen i Västervik inledde sin utflykt till Värmland.

Första rasten göres i Lanna Bruk, där medhavd förtäring intogs, men där

även de som var utan matsäck kunde få lite till livs på ett hotell. Färden fortsatte och reseledaren Arne Jonsson utdelade sånghäften och talade om det goda förhållande som är rådande inom föreningen vilket märktes när sången började klinga i bussen. Sången föder ju som bekant ädla känslor.

Dagen mörknade efterhand och vid de uppehåll som gjordes under den senare delen av resan, kunde vi njuta av en klar himmel späckad med stjärnor. Vid 22.30-tiden anlände vi till Sunne där förläggning ordnats på Hotell Nilsson.

Lördag kl. 8.45 avreste vi med bussen till Rottneros där vi besåg hela den stora anläggningen under ledning av en söt liten guide, som bar oss genom tiderna om vad som hänt på det stora godset. Rundvandringen tog som allt annat slut och vi återvände till hotellet för intagande av den lekamliga spisen vilken Hotell Nilsson har all heder av. Efter måltiden skedde så resan till Björkefors där vi besåg konvalescenthemmet. Att det är en anläggning som motsvarar alla krav på en plats där återhämtning av hälsa och

krafter kan ske, behöver man ej tvivla på sedan man vandrat runt och sett hur väl det är sörgt för allt som behövs, evad det gäller eftervård. Vi blev bjudna på gott kaffe och goda kakor samt kunde vi även träffa och samtala med dem som vistades där för rekreation. Känslan att en samhörighet av stora mått var rådande på hemmet fick man under denna gemytliga kafferast.

Kl. 15.30 anträdde färden till Torsby samt vidare runt Övre Fryken. För att komma till nästa rastplats, som var Tossebergsklätt, fick vi per buss vara med om en alpbestigning. Det var en upplevelse kan jag tala om. Man måste beundra bussföraren för att på så säkert sätt med sitt stora fordon kunde nå upp till klätten på den serpentinväg som ledde upp till toppen. Klätten är belägen 342 m. ö. h. Vid klart väder måste utsikten vara hänförande. Tyvärr hade vi otur med regndis. När man kom ner på plan mark och såg uppåt där vi varit så hisnade man. Återfärden till hotellet anträdde och vid framkomsten aväts en splendid middag under gemytliga former. Resten av kvällen fördrevs i en underbar gammal fin festvåning med allsång och historier. Allt detta hann vi med tack vare att allt var väl ordnat av reseledaren.

Söndag kl. 10.00 anträdde resan till Gräsmarks kyrka. Den som ej önskade följa med fick ordna för sig själv på bästa sätt, men de flesta var med och övervar högmässan. Kyrkans historia förtäljdes av en tjänstgörande präst, som talade på ett lätt berättande sätt och beskrev samtliga i templet inrymda målningar och föremål. För en konstälskare var det en upplevelse. Kl. 12.15 återfärd till hotellet för intagande av lunch som överträffade allt annat i fråga om läckerheter. Efter att ha klarat av denna övning avreste vi till Selma Lagerlövs Mårbacka. Där mötte en allvetande rar liten tös som visste allt som var värt att veta om Selma Lagerlöf och hennes Mårbacka. Från Mårbacka skedde avresan kl. 15.15. Västervik var nu målet. Både på uppresan och nerfärden bidrog var och en på sitt sätt att förjaga reströtheten genom sång och goda historier. När vi var i närheten av Motala började stjärnorna och månen att krypa fram på himlavalvet efter allt regn vi haft under färden och väl hemma var det lika klart som vid uppresan. Som ett bevis på att deltagarna uppskattade resan erhöll reseledaren och chauffören var sin minnesgåva. Resan blev dock en kavalkad av fina minnen tyckte alla.

Nöjd kursledning i Norrtälje

En rapport från socialombudskursen

Att ta ut en veckas semester för att komma med på RHL:s ämneskurs för socialombud, kan det bli den vila för kroppen och den vederkvickelse för själen, som jag tyckte mig så innerligt vara i behov av? För mej var alltså inte förutsättningarna de bästa för att bli en bra elev, skriver signaturen -g i denna kursrapport från Norrtälje.

VÄLKOMNA I ROSLAGENS FAMN hade Albert Fredin textat på tavlan när vi kom till Norrtälje Stadshotell. Välkommen till regn, snöblask, blåst och mörker ute. Rådmansö, Vätö, Björkö och Arholma, nej inte var det någon inbjudande famn dessa hade att bjuda under våra kursdagar. Men inomhus var det ljust och varmt, bra mat och ett trevligt bemötande och dessutom ett gott kamratskap. Och inne fick vi vara mycket, för kursen gick nästan non stop 08.00—20.00. Eleverna tog sin kurs på allvar, så nog pluggades det socialpolitik i många timmar.

Till Norrtälje kom vi vid 1/2 11-tiden på söndagen och redan efter lunch var kursen igång. Tord Axelsson hälsade oss välkomna och orienterade oss om Norrtälje, en mycket fin presentation av en säkert förtjusande bygd. Det var bara det, att Tord hade alla odds emot sig för att få oss att förstå att Roslagen var en härlig trakt att ströva i.

Så satte de många föreläsningarna och inledningarna igång. Följda av grupparbeten och diskussioner. Som underlag för kursen hade vi till största delen Förbundshandboken, vilken vi lärde oss att uppskatta som ett mycket bra uppslagsverk på alla områden av svensk socialpolitik.

Vi startade med att Fredin orienterade om sjukförsäkringen och lärde oss att läsa i Förbundshandboken. Han talade om vilkor och rättigheter. Vi fick veta hur sjukförsäkringen kommit till, hur bristfällig den var i början, att den omarbetats och förbättrats. Att den från början knappats inte omfattat dem som allra bäst behövde för-

säkringens förmåner. Nu hade den ändrats så att den motsvarade beteckningen allmän försäkring. Vi fick också veta hur angeläget det var, att våra föreningar, vårt förbund och alla handikappföreningar tager aktiv del i debatter och kommer med förslag i samhällets sociala byggande.

De olika avsnitten i lagen om allmän försäkring avverkades. Vikten av att aktivt delta i LHR och KHR för att där påverka och forma samhällsbyggandet, så att vi kunde få ett samhälle som var anpassat till alla kategorier samhällsmedborgare.

Arbetsvård fick vi studera under ledning av Tord Axelsson. Skyddad samsättning, halvskyddat arbete, arkivarbete, arbetsmarknadsutbildning och mycket mera fick vi veta om.

Tuberkuloslagstiftning och förbundets organisation var andra avsnitt i kursen som ägnades både inledningar och gruppdiskussioner.

Hemhjälp, bostad, färdtjänst, samhällsplanering var frågor som Sivert Klasson försökte att inpränta kunskaper i och nog lästes det.

Nya avsnitt var studier och utbildning där Jan-Åke Ekholm, ABF lärde oss om O- och M-utbildning, cirkelmetodik. Nog fick vi veta att han tyckte att det var viktigt med bildning och utbildning och det tyckte nog vi också att vi behövde, så jag tror inte han talade för ointresserade elever.

Vi lyssnade, diskuterade och svarade på frågor, studerade i grupper och redovisade, från morron till kvällen. Hade jag inte varit envis och trotsat snögloppet med en sen entimmespromenad varje kväll så hade säkert inte min kondition hållit för all den hjärngymnastik vi utförde.

Vid grupparbetet kom det fram att den sociala likställigheten har mycket att önska för att handikappade ska få sitt och att det finns många krav att ställa. Ännu har handikappade inte lika resmöjligheter, lika tillgång till kultur, lika god chans till arbete, valfrihet i

utbildning och lika delaktighet i det ekonomiska väståndet. Vi diskuterade sakfrågor i grupperna, krav som vi skulle ställa, som vi skulle satsa på att föra fram som angelägna reformfrågor.

Jag tror att kursledningen var ganska nöjd med sina elever när dessa så gott som enhälligt lovade att bilda studiecirkel i sociala frågor, och förklarade att de kände sig så pass mogna och kunniga, att de var beredda på att hjälpa sina föreningar och kamrater med råd i sociala frågor.

På torsdagskvällen tog den jobbigaste delen av kursen slut och kursen gjorde under fredagen ett studiebesök i Mariehamn på Åland. Detta studiebesök var kanske också tänkt som en liten belöning för en hård arbetsvecka. Vi fick lära en hel del om Åland av vår vän Viktor Arvidsson från Mariehamn, vilken också varit med oss på kursen i Norrtälje. Detta finska Åland som är mer svenskt än finskt. Solen lyste över Åland även om det var kulen höst och Åland säkert är skönare på sommaren.

I Mariehamn gjordes studiebesök på Röda Kors-gården, vilken fungerade som dagcenter för pensionerade och handikappade. Vi fick också en mycket inspirerande och engagerad föreläsning av förbundssekr i Tuberkulos- och Lunghandikappades förbund i Finland. Han talade om det finska broderförbundets verksamhet som i mycket skilde sig från vårt förbunds verksamhetssätt. Han berättade också om de sociala förhållandena i Finland och om samarbetsfrågor. Som sagt en framställning med esprit och charm, vilken säkert inte glöms i första taget.

På återresan från Åland var det samling för slutdiskussion. Studieviljan fanns kvar, det summerades intryck, det poängterades vikten av att förbundet aktivt arbetar och gör bekant vad förbundet står för, vilka frågor som är viktiga och angelägna för oss.

Kursuppläggnings kunde godkännas, men det fanns synpunkter att ta till vara till kommande kurser. ■

W. A. BOLIN

HOVJUVELERARE

STUREGATAN 12
114 36 STOCKHOLM
TEL 08/60 66 22 - 60 66 33

FILIAL:

BIBLIOTEKSGATAN 10
111 46 STOCKHOLM
TEL 08/21 00 15, 21 00 45

**fel på bilen?
OK-verkstan
hjälper dig**

OK

Rörtekniska Byrån AB

T Ericson, V Roxman, A Thingwall

Nordenflychtsvägen 70

112 51 STOCKHOLM

Tel Växel 54 19 45

Konsulterande ingenjörsfirma för
värme-, ventilations- och sanitetstekniska
anläggningar

Trafik-Bore

Inte bara trafikförsäkringar

Vi gararderar dig gärna. Och för det mesta.

Båten. Villan. Radhuset. Fritidshuset. Hemmet.

Resan. Hälsan. Bilen. Husvagnen.

Företaget. Lastbilen. Transporten. Motorredskapen.

Taxin. Bussen.

Hör av dig. Vi tycker om att prata försäkringar.

TRAFIK-BORE
försäkrar det mesta

TÄNK PA
HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS
BLOMSTERFOND

Postgiro 95 00 11 - 7

Bankgiro 573 - 4090

Betald annonsplats

Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka
inbjuder till
studievärvningskampanjen

Fler studiecirklar — starkare föreningar

STUDIEVÄRVNINGSKAMPANJEN är en uppföljning av den mycket uppskattade och nu avslutade medlemsvärningen, vilken tillförde föreningarna ett stort antal nya medlemmar. Vi vet också att många av dessa går och väntar på ett erbjudande om att delta i någon av föreningens aktiviteter. Kanske i en studiecirkel i något aktuellt ämne eller i en hobby- eller konsthantverkscirkel där anlagen för proportioner, färg och form kan utvecklas.

Föreningens studieorganisatör står gärna till tjänst med närmare upplysningar om tävlingsbestämmelser, blanketter och studietips.

PRISERNA består av:

En Bulgarienresa (två veckor) till den som anmäler flesta antalet deltagande medlemmar till studiecirklar i förhållande till medlemsantalet den 31/12 1973.

En Bulgarienresa lottas ut bland samtliga tävlande, där den tävlande erhåller en lott för varje, godkänd cirkeldeltagare.

En Bulgarienresa utlottas bland godkända cirkeldeltagare.

Dessutom utgår ett antal extrapriser.

För att få räknas som värvad cirkeldeltagare måste denne ha deltagit i 80 % av samtliga sammankomster.

Studievärvningskampanjen pågår under tiden 15/9 1974—31/3 1975. Den är öppen för alla medlemmar inom RHL.

Tävlingen omfattar cirkeldeltagare vilka använder något av Skolöverstyrelsen (SÖ) godkänt statsbidragsberättigat studiematerial.

Studiecirkeln skall också administreras av ABF.

Vill Du veta mera om STUDIEVÄRVNINGSKAMPANJEN — kontakta föreningens studieorganisatör eller sänd in kupongen.

Till Riksförbundet för hjärt- och lungsjuka
Box 3196, 103 63 STOCKHOLM

Jag önskar närmare upplysningar

Namn .....

Namn .....

Adress .....

Tel. ....

Adress .....

Tel. ....

Postnr och postadress .....

Postnr och postadress .....

Medlem i lokalföreningen:

.....

.....